

KEL ASSOUF

BRUSSELSE WOESTIJNSTOEMP

De woestijnblues van de Toeareg krijgt een stevige verjongingskuur met Kel Assouf, de Brusselse band rond frontman Anana Harouna, nomade in Brussel. Mét de zegen van Tinariwen. ★ DOOR JONAS BOEL

Anana Harouna frons de wenkbrauwen: 'De hel? Dat vind ik niet. Het is gemakkelijk hier om mensen te leren kennen en te ontmoeten, en ik hou van alle verschillende culturen die in deze stad door elkaar lopen.'

In Brussel kom ik tot rust.' Dat een Amerikaanse presidentskandidaat zijn thuisstad onlangs een 'hell hole' heeft genoemd, gaat er moeillijk in bij Harouna. Hij heeft dan ook veel erger gezien en meegemaakt voor hij in 2005 in Brussel arriveerde. Eerst in Essen, dan Sint-Gillis, vervolgens Vorst, en nu Ukkel, waar we aan de open haard zoete thee drinken uit glaasjes met een gouden randje. 'Eens nomade, altijd nomade', zegt hij lachend.

Harouna is een telg van de Toeareg, het nomadenvolk dat al meer dan duizend jaar de Noord-Afrikaanse woestijn van de Sahara doorkruist. Zijn familie vlucht naar Zuid-Libië in 1989, wanneer de onderdrukte en gemarginaliseerde Toeareg voor een tweede keer de wapens opnemen tegen het regime in Niger. Harouna is dan twaalf,

vandaag is hij 39. 'Of 37, naargelang het paspoort', klinkt het. 'De meeste Toeareg hebben twee leeftijden: een woestijnleeftijd, en een stadsleeftijd. Toen ik voor het eerst naar een echte school ging, was ik eigenlijk al twee jaar te oud om me in te schrijven. Dus gaf mijn moeder een andere geboortedatum op.'

In Libië krijgt Harouna een militaire opleiding: 'Kolonel Khaddafi nam destijds veel vluchtelingen uit de regio onder zijn hoede, onder wie Toeareg uit Mali, Algerije en Niger, maar ook volkeren uit Tsjaad en Sierra Leone, op de vlucht voor oorlog en discriminatie. In 1993, na mijn militaire opleiding, ben ik anderhalf jaar teruggekeerd naar Niger, om onze vrijheidsstrijd te steunen.'

Vanwege zijn jonge leeftijd brengt Harouna weinig tijd door aan het front zelf. 'Ik bleef vooral in het kamp, om gewonden te verzorgen, wapens te onderhouden én muziek te maken. In de Libische vluchtingenkampen en bij de rebellen in Niger ben ik gitaar beginnen te spelen dankzij de clandestiene

cassettes van Ibrahim Ag Alhabib, die me inspireerde om in onze eigen taal, het Tamashek, te zingen over onze cultuur, het leven in ballingschap en onze noden.'

Die Ibrahim Ag Alhabib is een van de oprichters van Tinariwen, de groep die begin jaren 2000 met hun door elektrische gitaren aangedreven woestijnblues de Toeareg op de muzikale wereldkaart zet. Tegenwoordig schurken ze tegen wereldsterren als TV on the Radio en Robert Plant aan, maar lange tijd was hun muziek een verboden vrucht: 'In Mali of Niger vloog je in de gevangenis als je betrappt werd op het bezit van hun cassettes. Zelfs luisteren was verboden! Ibrahim en zijn kompanen preekten de revolutie, ze lieten revoluties ontwaken. Zo heb ik geleerd dat je niet alleen met geweren tegen onrecht kunt vechten, en dat muziek behalve troostend of plezierig ook educatief kan zijn. Voordien luisterde ik vooral veel naar Michael Jackson, of rockgroepen als Dire Straits', lacht Harouna.

Hij zit er ontspannen bij, in jeans, beige sweater, een zwarte fedora

schuin op het hoofd en een Marlboro tussen de vingers. Maar wanneer Harouna met Kel Assouf ('Van de Woestijn') op het podium staat – of op een dromedaris door de Brusselse binnenstad bolt, zoals een dag voor het interview, voor de opnames van een videoclip – is hij

allegaartje met muzikanten uit België, Frankrijk, Tunesië en Niger, onder wie Harouna's nichtje en zangeres Toulou Kiki, bekend als actrice uit de bekroonde film *Timbuktu* (2014). 'De stem van de vrouw vormt een belangrijk onderdeel van onze cultuur, in

'VROEGER LUISTERDE IK VOORAL NAAR MICHAEL JACKSON, OF GROEPEN ALS DIRE STRAITS. DOOR TINARIWEN HEB IK GELEERD DAT JE NIET ALLEEN MET GEWEREN TEGEN ONRECHT KUNT VECHTEN.'

uitgedost in de traditionele, indigoblauwe klederdracht van de Toeareg, inclusief gezichtssluiers.

'Mocht ik die kleren niet dragen zou het verhaal niet compleet zijn', legt Harouna uit. 'Ik zing niet over mezelf maar over een hele cultuur – je porte un message de tout un peuple.'

De bezetting van Kel Assouf is al enkele keren veranderd en vandaag is de groep een internationaal

verschillende contexten. Als opvoedster van onze kinderen, als lerares, als zangeres én als muzikant. Voordat Ibrahim de gitaar introduceerde in de muziek van de Toeareg waren het vooral de vrouwen die met de tinde en de anazad (een percussie- en een snaarinstrument, nvd.r.) onze liederen zongen. Wanneer de strijders naar huis kwamen bijvoorbeeld, en

ANANA HAROUNA (L.) en TOULOU KIKI: 'Zonder deze kleren zou het verhaal van Kel Assouf niet compleet zijn. Je porte un message de tout un peuple.'

tijdens huwelijken, of scheidingsfeesten.'

U leest het goed: bij de Toeareg dragen de mannen de sluiers en de vrouwen de broek. En wanneer een Toearegkoppel zijn huwelijk ontbindt, bouwen de vrouwen een feestje. 'Om zo snel mogelijk een nieuwe aanbieder aan de haak te slaan', lacht Harouna. Met Al-Qaeda of andere religieus extremisten heeft hij, en de hele Toeareggemeenschap, niks te maken, mocht dat nog niet duidelijk zijn. Maar de titel van het nieuwe Kel Assouf-album luidt niet voor niks *Tikounen*, ofwel 'vreemde wereld'. 'We zitten momenteel tussen verschillende vuren', aldus Harouna, 'en zijn het slachtoffer van manipulatie door de media. De Toeareg zijn geen terroristen, wij strijden enkel voor onze basisrechten: respect voor onze cultuur, toegang tot water en voedsel, ons vrij kunnen bewegen. Alleen is onze traditionele regio erg rijk aan petroleum, uranium en mineralen. Zowel landen als Frankrijk, grote multinationals als islamitische militanten azen op het geld in de grond, en de Toeareg zijn de speelbal in hun bloederige spelletjes. De ware toedracht van al die gewelddadige conflicten, ook de burgeroorlog in Libië, blijft altijd verborgen.'

Even klinkt hij bitter, tot ik opnieuw over de muziek begin. Want wil hij ze nu verderzetten of ermee breken, de traditie van Tinariwen en co.? 'Moderniseren, dat wil ik. Het belang van Tinariwen mag nooit onderschat worden, maar er is een nieuwe generatie muzikanten nodig om de jeugd in Niger, Mali en Libië te inspireren en de boodschap verder te verspreiden. Ik wil traditie vermengen met de moderne geluiden die de jongeren vandaag kennen. De Toearegs vormen één grote familie, verjonging kan dus geen kwaad. Daarbij, ik heb Ibrahim onlangs ontmoet in Parijs, en hij heeft me zijn zegen gegeven.'

TIKOUNEN

Versijnt op 27 februari, via Zephyrus. Op 16/3 presenteert Kel Assouf het album in de AB. Alle info: abconcerts.be.